

HABER

ÖZLEM BAY YILMAZ
obay@ekonomist.com.tr

Yerli üretici "ithal ceviz" kısılcacı altında

Ticari ceviz üretimi 60-65 bin ton civarında olan Türkiye'de bu rakam talebe göre düşük kalıyor. Bu nedenle ABD, Şili ve Çin'den ceviz ithal eden Türkiye, ihracatını da büyütüyor. Ceviz üreticisi, yerli ceviz üretimine destek amaçlı gümrük vergilerinin üç yıl öncesindeki oranlara revize edilmesini bekliyor.

Ceviz tüketiminde dünya sıralamasında ilk üçte yer alan Türkiye, Orta Asya ile birlikte cevizin anayurdu olarak biliniyor. Ancak Türkiye olarak bugün, tükettiğimiz cevizin sadece üçte birini üretebiliyoruz. Ceviz Üreticileri Derneği verilerine göre, Türkiye'de yılda ortalama 150-160 bin ton ceviz tüketiliyor. Buna karşılık ticari ceviz üretimi ise 60-65 bin ton civarında. Bu nedenle ceviz ithal ediyoruz. Öyle ki Türkiye'ye en çok ABD (Kaliforniya), Şili ve Çin'den ithal ceviz geliyor. Cevizde tazelik unsurunun son derece önemli olduğunun altını çizen Ceviz Üreticileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ömer R. Ergüder, "Biz yerli üretici olarak cevizi tarladan sofraya en kısa zamanda ulaştırıyoruz. Ama Şili, ABD ve Çin'den gelmesi aylar sürüyor ve nakliye esnasında ürünlere birtakım koruyucular uyguluyorlar. Nakliye sırasında ortaya çıkabilecek küflenme (aflatoksin) sorunu yüzünden daha fazla kurutuluyor ve bu nedenle de lezzeti azalıyor" diyor.

Türkiye'nin büyük bir ceviz tüketicisi olması ve ürettiğinin kendi tüketimine yetmemesi, ihracatını da büyütüyor. Öyle ki Türkiye 2020 yılında 25 milyon dolar civarında ceviz ihraç etmiş duruma. İhracat ağırlıklı olarak Ortadoğu ülkelerine yapılmış bulunuyor.

ENDÜSTRİYEL ÜRETİCİ

Türkiye'de tam olarak kaç ceviz üreticisi olduğuna dair net bir bilgi yok. Ancak 'kapama' denilen endüstriyel tarzda organize ceviz bahçesi olan üretici sayısının yaklaşık 100 civarı olduğu tahmin ediliyor. Türkiye'nin her bölgesinde yetişebilen bir meyve olan cevizde son yıllardaki yatırımların çoğunun Trakya, Marmara, Ege, İç Anadolu ve biraz da Güney Doğu Ana-

ÖMER R. ERGÜDER
CEVİZ ÜRETİCİLERİ
DERNEĞİ YÖNETİM
KURULU BAŞKANI

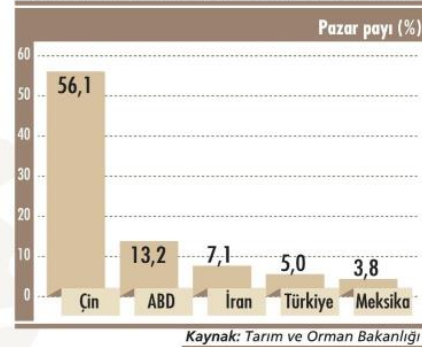

ALİ TOKER
TRAGIA

HAKKI AKHAN
CEVİZLİBAHÇE

CEVİZ ÜRETİMİNDE LİDER ÜLKELER

dolu bölgelerinde yoğunlaştığı gözleniyor. Bir ceviz ağacı yaklaşık dördüncü yılından itibaren ürün vermeye başlıyor ve verim olarak en üst seviyeye ulaşması 8-9 yıl sürüyor. Toprak, arazi ve bölge seçimi, ön hazırlıkları, fidan dikimini de göz önüne alındığında yaklaşık 10 yıllık bir süreçten bahsediliyor. Buna, bahçeye entegre tesisi de eklenirse yatırımın geri dönüşü 13-14 yılı bulabiliyor.

HEKTARDA 5.5 TON

Ceviz yetiştiriciliğine ilgi son zamanlarda oldukça artmış durumda. Sektöre bakıldığında yapılan yatırımların birkaç istisna dışında hepsinin son 10 yılda gerçekleşmesi dikkat çekici. Buna karşın yapılan yanlışlar nedeniyle sektöre başladıktan kısa bir süre sonra çekilenlerin sayısı da az değil. Sektör temsilcileri, "Ağaçlar nasıl olsa şu veya bu şekilde büyür ve meyve verir" düşüncesine sahip olanların böyle bir yatırıma kesinlikle girmemesi gerektiğini vurguluyor ve ekliyor: "Türkiye'deki ceviz bahçelerinin hektardaki averaj verimi 2 ton civarıyken, bizlerin hedeflediği verim, hektarda 5, 5.5 ton. Rakipleri-

Ceviz üretiminin avantajları ve dezavantajları

- Yatırım geri dönüş hızı oldukça yavaş bir yatırım. Uzun vadeli kârlı bir yatırım olsa da bu yolda sabır ve yeterli finansman kaynağının sağlanması en büyük dezavantaj.
- Arz/talep dengesinin her yıl biraz daha talep noktasında yükseldiği, kaliteli ürünün zor bulunduğu bir pazar.
- Şehirlerin karmaşasından kaçıp, doğanın içerisinde keyifle yapılabilecek bir iş olması açısından ilgi görmeye devam edecek.
- Sağlıklı yaşam trendi dünyada önem taşıdığı için, cevize talebin artmaya devam edeceği öngörülmüyor.

miz ABD ve Şili'nin verim hedefleri de hektarda 5.5, 6 ton ve üzerinde."

91 BİN TONLUK İTHALAT

Ceviz üreticilerinin ithalat konusundaki sıkıntılarının başında 2018'e kadar yüzde 43 seviyesinde olan ithalat vergisinin son üç yıl içinde yüzde 4'e kadar düşürülmesi geliyor. Ton başına ithalatta minimum fiyat uygulamaları olmasına rağmen gümrük vergisinin bu kadar düşürülmüş olması, yerli üretim için bir tehdit oluşturuyor. 2020 yılında Türkiye yaklaşık 91 bin ton ceviz ithalatı gerçekleştirdi, yani büyük ölçüde ithalat kuşatması altında bir sektör.

Ceviz üreticisi, yerli ceviz üretimine destek amaçlı gümrük vergilerinin üç yıl öncesindeki oranlara revize edilmesini bekliyor. Ayrıca kayıt dışı/yasal olmayan yollardan gelen binlerce ton cevizin mümkün olduğu kadar kontrol altına alınabilmesi amaçlı bir ihtisas gümrüğünün devreye girmesinin yerli cevizin geleceği için hayati önem taşıdığı vurgulanıyor. Bu gümrük kapısında kurulacak bir laboratuvar da kalıntı ve ilaç testlerinin yapılabilmesinin ithal ceviz ve kabuklu kuruyemişlerin kalitesini çok etkileyeceği düşünülüyor.

UZUN SOLUKLU YATIRIM

Tragaia, ceviz üretimi gerçekleştiren şirketlerden biri. Bahçelerini 2015 yılında kuran şirket, ilk mahsullerini ise 2020 yılında aldı. Edirne Uzunköprü'de bulunan arazileri üzerinde üretim yaptıklarını söyleyen Tragaia Yönetim Kurulu Başkanı Ali Toker, 330 dönüm üzerine kurulu arazilerinde üretim yaptıklarını ve bu yıl 17.5 tonluk üretim gerçekleştirdiklerini belirtiyor. Beş yıl sonra bu kapasitenin 150 ton olmasını hedeflediklerini ifade eden Toker, şöyle devam ediyor: "Şu anda ihracat yapmıyoruz. Yakın gelecekteki planlarımız arasında da ihracat yer alıyor. Satış

fiyatları istikrarlı, uzun soluklu bir yatırım."

Ceviz üretimine 2011 yılında başlayan Ceviz-libahçe şirketi ise bin 300 dönümlük bir arazi üzerinde üretim gerçekleştiriyor. Yıllık 220 ton ceviz üreten şirket, gelecekte ihracat yapmayı da planlıyor. Ceviz üretiminde ilk aşamanın bahçenin hazırlanması olduğunu söyleyen Cevizlibahçe Kurucusu Hakkı Akhan, "Bahçe hazırlandıktan sonra, yapılacak olan ilk yatırım, danışmanlık ve işletme gübre, işçi. Ceviz üretiminde doğru bilgiye ulaşmak zor. Değişen vergi oranları var. Bunlar dezavantaj. Avantajı ise yerli piyasa talebinin yüksek olması" diyor.

SERTİFİKALI ÜRETİM

Fidan dikimini 2015 yılında tamamlayarak ceviz üretimine başlayan Avrupa Tarım ise 3 bin dönümlük bahçe içerisinde faaliyet gösteriyor. Bu yıl 150 ton kurutulmuş kabuklu ceviz üretmeyi planladıklarından söz eden Avrupa Tarım'ın sahibi Haşimcan Yazıcıoğlu, şunları ekliyor: "Önümüzdeki birkaç yıl içerisinde bin 200 ton üzerine çıkmayı hedefliyoruz. İhracat yapabilmek için uluslararası alanda güven veren ve talep edilen birçok sertifikasyona tabi üretim gerçekleştiriyoruz. Yakın gelecekte ihracat yapma planlarımız var."

2008 yılından bu yana ceviz üreten Foodex Tarım ise Konya Beyşehir ve Muğla Milas'ta bulunan arazilerinde ceviz üretimlerini yapıyor. 2 bin dönümde üretim gerçekleştirdiklerini söyleyen şirket sahibi Mesut Mutlu, "Yıllık 500-600 ton arasında ceviz üretimi gerçekleştiriyoruz. Mekanik hasat olabilmemesi, depolama süresinin uzun olabilmemesi ve iç pazar talebinin yüksek olması ceviz yetiştiriciliğini avantajlı hale getiriyor" diyor.

HAŞIMCAN
YAZICIOĞLU
AVRUPA TARIM

MESUT MUTLU
FOODEX TARIM

